

॥ హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః ॥

**షోడశ-శతాబ్దాత్మక
కిష్కింధాకాండ పారాయణ దీక్షా**

మూడవ రోజు పారాయణ - 02.07.2023 - ఆదివారము

మా	రు	త	స్య	స	మో	వే	దే	ర	మ	ఓ	స్య	స	మో	జ	వే
5	2	6	1	7	5	4	3	3	2	3	1	7	5	8	4

త - 6

పారాయణం చేయవలసిన సర్గలు : 06

సర్గల వరుస సంఖ్యలు

8, 9, 10, 11, 12, 13 సర్గలు

పారాయణ శ్లోకాల సంఖ్య

46 + 26 + 35 + 93 + 42 + 30 = 272 శ్లోకాలు

॥ అథ సంకల్పః ॥

శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీపద్మావతీజానేః, శ్రీవేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః, రూపాంతరభూతస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, అనుగ్రహేణ, అస్మిన్, సర్వజగదుపద్రవకాలే, ప్రపంచశాంత్యర్థమ్, అతిశీఘ్రమేవ, విషూచికేత్యాదిక్రిమేః, వినాశనార్థం, సర్వప్రపంచస్య, విశిష్య, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభసంపత్-సమృద్ధ్యర్థం, సర్వేషామ్, ఆస్తిక మహాజనానాం, సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్యైశ్వర్య, సద్బుద్ధిత్యాది, సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యావిత్త వాణిజ్య, దేశరక్షణాది రంగేషు, సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా, శ్రీరామరాజ్యస్య, పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, వైదిక ధర్మాభిధానస్య, సనాతన ఆర్ష ధర్మస్య, సర్వోన్నతి సిద్ధ్యర్థం, తద్ధర్మ ప్రతికూలతా పరిహారార్థం, వైరిక్షయార్థం, గోసంరక్షణార్థం చ, విశేషతః, ఏతాదృశ, జగత్కళ్యాణకర, కార్యక్రమనిర్వహణశీలస్య, శ్రీమత్ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానస్య, సర్వతోముఖాభివృద్ధ్యర్థం, హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్న, పరివారసమేత, శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణః, ప్రీత్యర్థం చ, సీతాలక్ష్మణ హనుమత్సమేత, శ్రీరామమూలమంత్రానుస్థాన, తర్పణ, హోమపూర్వకం

మారుతస్య సమో వేగో గరుడస్య సమో జవో

ఇత్యేతన్మంత్రాంతర్గత, కటపయాది, సంఖ్యాశాస్త్రానుసారం, శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత, కిష్కింధాకాండ పారాయణం, ఆచార్యముఖేన, అన్యోన్య-సాహాయ్యేన, లోకకళ్యాణార్థం, కరిష్యామహే.

శ్రీ రిషిప్రార్థన

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థన

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థన

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీరిషుచంస్రు పరబ్రహ్మణే నమః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే అష్టమస్కంధః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

1. పరితుష్టస్తు సుగ్రీవ తేన వాక్యేన వానరః ।
లక్ష్మణస్యాగ్రతో రామమ్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ ॥8.1॥ (2 సార్లు)
2. సర్వథాఽహమనుగ్రాహ్యః దేవతానామసంశయః ।
ఉపపన్నగుణోపేతః సఖా యస్య భవాన్మమ ॥ 8.2 ॥
3. శక్యం ఖలు భవేద్రామ సహాయేన త్వయాఽనఘ ।
సురరాజ్యమపి ప్రాప్తుం స్వరాజ్యం కిం పునః ప్రభో ! ॥ 8.3 ॥
4. సోఽహం సభాజ్యో బంధూనాం సుహృదాం చైవ రాఘవ ।
యస్యాగ్నిసాక్షికం మిత్రం లబ్ధం రాఘవవంశజమ్ ॥ 8.4 ॥
5. అహమప్యనురూపస్తే వయస్యో జ్ఞాస్యసే శనైః ।
న తు వక్తుం సమర్థోఽహం స్వయమాత్మగతాన్ గుణాన్ ॥ 8.5 ॥
6. మహాత్మనాం తు భూయిష్టం త్వద్విధానాం కృతాత్మనామ్ ।
నిశ్చలా భవతి ప్రీతి ధైర్యమాత్మవతామివ ॥ 8.6 ॥
7. రజతం వా సువర్ణం వా వస్త్రాణ్యాభరణాని చ ।
అవిభక్తాని సాధూనామ్ అవగచ్ఛంతి సాధవః ॥ 8.7 ॥
8. ఆఢ్యో వాఽపి దరిద్రో వా దుఃఖితస్సుఖితోఽపి వా ।
నిర్దోషో వా సదోషో వా వయస్యః పరమాగతిః ॥ 8.8 ॥
9. ధనత్యాగస్సుఖత్యాగః దేహత్యాగోఽపి వా పునః ।
వయస్యార్థే ప్రవర్తంతే స్నేహం దృష్ట్వా తథావిధమ్ ॥ 8.9 ॥
10. తత్తథేత్యబ్రవీద్రామః సుగ్రీవం ప్రియవాదినమ్ ।
లక్ష్మణస్యాగ్రతో లక్ష్మా వాసవస్యేవ ధీమతః ॥ 8.10 ॥
11. తతో రామం స్థితం దృష్ట్వా లక్ష్మణం చ మహాబలమ్ ।
సుగ్రీవస్సర్వతశ్చక్షుః వనే లోలమపాతయత్ ॥ 8.11 ॥

12. స దదర్శ తతః సాలమ్ అవిదూరే హరీశ్వరః ।
సుపుష్పమీషత్పత్రాధ్యం భ్రమరైరుపశోభితమ్ ॥ 8.12 ॥
13. తస్యైకాం పర్ణబహులాం భంక్త్వా శాఖాం సుపుష్పితామ్ ।
సాలస్యాస్తీర్య సుగ్రీవః నిషసాద సరాఘవః ॥ 8.13 ॥
14. తావాసీనౌ తతో దృష్ట్వా హనూమానపి లక్ష్మణమ్ ।
సాలశాఖాం సముత్పాట్య వినీతముపవేశయత్ ॥ 8.14 ॥
15. సుభోపవిష్టం రామం తు ప్రసన్నముదధిం యథా ।
ఫలపుష్పసమాకీర్ణే తస్మిన్ గిరివరోత్తమే ॥ 8.15 ॥
16. తతః ప్రహృష్టస్సుగ్రీవః శ్లక్షం మధురయా గిరా ।
ఉవాచ ప్రణయాద్రామం హర్షవ్యాకులితాక్షరమ్ ॥ 8.16 ॥
17. అహం వినికృతో భ్రాత్రా చరామ్యేష భయార్దితః ।
ఋష్యమూకం గిరివరం హృతభార్యస్సుదుఃఖితః ॥ 8.17 ॥
18. సోఽహం త్రస్తో భయే మగ్నః వసామ్యుద్భ్రాంతచేతనః ।
వాలినా నికృతో భ్రాత్రా కృతవైరశ్చ రాఘవ ॥ 8.18 ॥
19. వాలినో మే భయార్తస్య సర్వలోకాభయంకర ।
మమాపి త్వమనాథస్య ప్రసాదం కర్తుమర్హసి ॥ 8.19 ॥
20. ఏవముక్తస్తు తేజస్వీ ధర్మజ్ఞో ధర్మవత్సలః ।
ప్రత్యువాచ స కాకుత్స్థః సుగ్రీవం ప్రహసన్నిన ॥ 8.20 ॥
21. ఉపకారఫలం మిత్రమ్ అపకారోఽరిలక్షణమ్ ।
అద్వైవ తం హనిష్యామి తవ భార్యాపహారిణమ్ ॥ 8.21 ॥
22. ఇమే హి మే మహావేగాః పత్రిణస్తిగ్మతేజసః ।
కార్తికేయవనోద్భూతాః శరా హేమవిభూషితాః ॥ 8.22 ॥
23. కంకపత్రప్రతిచ్ఛన్నాః మహేంద్రాశనిసన్నిభాః ।
సుపర్వాణస్సుతీక్ష్ణాగ్రాః సురోషా భుజగా ఇవ ॥ 8.23 ॥
24. భ్రాతృసంజ్ఞమమిత్రం తే వాలినం కృతకిల్బిషమ్ ।
శరైర్వినిహతం పశ్య వికీర్ణమివ పర్వతమ్ ॥ 8.24 ॥

25. రాఘవస్య వచశ్శ్రుత్వా సుగ్రీవో వాహినీపతిః ।
ప్రహర్షమతులం లేభే సాధు సాధ్వితి చాబ్రవీత్ ॥ 8.25 ॥
26. రామ శోకాభిభూతోఽహం శోకార్తానాం భవాన్ గతిః ।
వయస్య ఇతి కృత్వా హి త్వయ్యహం పరిదేవయే ॥ 8.26 ॥
27. త్వం హి పాణిప్రదానేన వయస్యో మేఽగ్నిసాక్షికమ్ ।
కృతః ప్రాణైర్భహుమతః సత్యేనాపి శపామి తే ॥ 8.27 ॥
28. వయస్య ఇతి కృత్వా చ విస్రబ్ధం ప్రవదామ్యహమ్ ।
దుఃఖమంతర్గతం యన్మే మనో హరతి నిత్యశః ॥ 8.28 ॥
29. ఏతావదుక్త్వా వచనం బాష్పదూషితలోచనః ।
బాష్పోపహతయా వాచా నోఽచైశ్చక్నోతి భాషితుమ్ ॥ 8.29 ॥
30. బాష్పవేగం తు సహసా నదీవేగమివాగతమ్ ।
ధారయామాస ధైర్యేణ సుగ్రీవో రామసన్నిధౌ ॥ 8.30 ॥
31. సన్నిగృహ్య తు తం బాష్పం ప్రమృజ్య నయనే శుభే ।
వినిశ్చస్య చ తేజస్వీ రాఘవం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 8.31 ॥
32. పురాఽహం వాలినా రామ రాజ్యాత్ స్వాదవరోపితః ।
పరుషాణి చ సంశ్రావ్య నిర్ధాతోఽస్మి బలీయసా ॥ 8.32 ॥
33. హృతా భార్యా చ మే తేన ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయసీ ।
సుహృదశ్చ మదీయా యే సంయతా బంధనేషు తే ॥ 8.33 ॥
34. యత్నవాంశ్చ సుదుష్టాత్మా మద్వినాశాయ రాఘవ ।
బహుశస్త్రప్రయుక్తాశ్చ వానరా నిహతా మయా ॥ 8.34 ॥
35. శంకయా త్వేతయా చేహ దృష్ట్వా త్వామపి రాఘవ ।
నోపసర్పామ్యహం భీతః భయే సర్వే హి బిభృతి ॥ 8.35 ॥
36. కేవలం హి సహాయా మే హనుమత్ప్రముఖాస్త్విమే ।
అతోఽహం ధారయామ్యద్య ప్రాణాన్ కృచ్ఛగతోఽపి సన్ ॥ 8.36 ॥

37. ఏతే హి కపయః స్నిగ్ధాః మాం రక్షంతి సమంతతః ।
సహ గచ్ఛంతి గంతవ్యే నిత్యం తిష్ఠంతి చ స్థితే ॥ 8.37 ॥
38. సంక్షేపస్వేష తే రామ కిముక్త్వా విస్తరం హి తే ।
స మే జ్యేష్ఠో రిపుర్భాతా వాలీ విశ్రుతపౌరుషః ॥ 8.38 ॥
39. తద్వినాశాద్ధి మే దుఃఖం ప్రనష్టం స్యాదనంతరమ్ ।
సుఖం మే జీవితం చైవ తద్వినాశనిబంధనమ్ ॥ 8.39 ॥
40. ఏష మే రామ శోకాంతః శోకార్తేన నివేదితః ।
దుఃఖితస్సుఖితో వాఽపి సుఖ్యుర్నిత్యం సఖా గతిః ॥ 8.40 ॥
41. శ్రుత్వైతద్వచనం రామః సుగ్రీవమిదమబ్రవీత్ ।
కింనిమిత్తమభూద్వైరం శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః ॥ 8.41 ॥
42. సుఖం హి కారణం శ్రుత్వా వైరస్య తవ వానర ।
ఆనంతర్యం విధాన్యామి సంప్రధార్య బలాబలమ్ ॥ 8.42 ॥
43. బలవాన్ హి మమామర్షః శ్రుత్వా త్వామవమానితమ్ ।
వర్తతే హృదయోత్కంఠీ ప్రావృద్వేగ ఇవాంభసః ॥ 8.43 ॥
44. హృష్టః కథయ విస్రబ్ధః యావదారోప్యతే ధనుః ।
సృష్టశ్చ హి మయా బాణః నిరస్తశ్చ రిపుస్తవ ॥ 8.44 ॥
45. ఏవముక్తస్తు సుగ్రీవః కాకుత్స్థేన మహాత్మనా ।
ప్రహర్షమతులం లేభే చతుర్భిస్సహ వానరైః ॥ 8.45 ॥
46. తతః ప్రహృష్టవదనః సుగ్రీవో లక్ష్మణాగ్రజే ।
వైరస్య కారణం తత్త్వమ్ ఆఖ్యాతుముపచక్రమే ॥ 8.46 ॥ (2 సార్లు)
- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే అష్టమస్కంధః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే నవమస్కంధః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

47. వాలీ నామ మమ భ్రాతా జ్యేష్ఠశ్శత్రునిషూదనః ।
పితుర్భహుమతో నిత్యం మమాపి చ తథా పురా ॥ 9.1 ॥ (2 సార్లు)
48. పితర్యుపరతేఽస్మాకం జ్యేష్ఠోఽయమితి మంత్రిభిః ।
కపీనామీశ్వరో రాజ్యే కృతః పరమసమ్మతః ॥ 9.2 ॥
49. రాజ్యం ప్రశాసతస్తస్య పితృపైతామహం మహాత్ ।
అహం సర్వేషు కాలేషు ప్రణతః ప్రేష్యవత్ప్లితః ॥ 9.3 ॥
50. మాయావీ నామ తేజస్వీ పూర్వజో దుందుభేః సుతః ।
తేన తస్య మహద్వైరం స్త్రీకృతం విశ్రుతం పురా ॥ 9.4 ॥
51. స తు సుప్తజనే రాత్రౌ కిష్కింధాద్వారమాగతః ।
నర్దతి స్మ సుసంరబ్ధః వాలినం చాహ్వాయద్రణే ॥ 9.5 ॥
52. ప్రసుప్తస్తు మమ భ్రాతా నర్దితం భైరవస్వనమ్ ।
శ్రుత్వా న మమృషే వాలీ నిష్పపాత జవాత్తదా ॥ 9.6 ॥
53. స తు వై నిఃసృతః క్రోధాత్ తం హంతుమసురోత్తమమ్ ।
వార్యమాణస్తతస్త్రీభిః మయా చ ప్రణతాత్మనా ॥ 9.7 ॥
54. స తు నిర్ఘాయ సర్వాన్నః నిర్జగామ మహోబలః ।
తతోఽహమపి సౌహార్దాత్ నిస్సృతో వాలినా సహ ॥ 9.8 ॥
55. స తు మే భ్రాతరం దృష్ట్వా మాం చ దూరాదవస్థితమ్ ।
అసురో జాతసంత్రాసః ప్రదుద్రావ తతో భృశమ్ ॥ 9.9 ॥
56. తస్మిన్ ద్రవతి సంత్రస్తే హ్యేవాం ద్రుతతరం గతౌ ।
ప్రకాశశ్చ కృతో మార్గః చంద్రేణోద్గచ్ఛతా తదా ॥ 9.10 ॥
57. స త్మణైరావృతం దుర్గం ధరణ్యా వివరం మహాత్ ।
ప్రవివేశాసురో వేగాత్ ఆవామాసాద్య విష్ఠితౌ ॥ 9.11 ॥

58. తం ప్రవిష్టం రిపుం దృష్ట్వా బిలం రోషవశం గతః ।
మామువాచ తదా వాలీ వచనం క్షుభితేంద్రియః ॥ 9.12 ॥
59. ఇహ త్వం తిష్ఠ సుగ్రీవ బిలద్వారి సమాహితః ।
యావత్తత్ర ప్రవిశ్యాహం నిహన్మి సహసా రిపుమ్ ॥ 9.13 ॥
60. మయా త్వేతద్వచశ్రుత్వా యాచితస్స పరంతపః ।
శాపయిత్వా తు మాం పద్భ్యాం ప్రవివేశ బిలం మహత్ ॥ 9.14 ॥
61. తస్య ప్రవిష్టస్య బిలం సాగ్రస్సంవత్సరో గతః ।
స్థితస్య చ మమ ద్వారి స కాలో వ్యత్యవర్తత ॥ 9.15 ॥
62. అహం తు నష్టం జ్ఞాత్వా తం స్నేహోదాగతసంభ్రమః ।
భ్రాతరం న చ పశ్యామి పాపాశంకి చ మే మనః ॥ 9.16 ॥
63. అథ దీర్ఘస్య కాలస్య బిలాత్తస్మాద్వినిస్సృతమ్ ।
సఫేనం రుధిరం రక్తమ్ అహం దృష్ట్వా సుదుఃఖితః ॥ 9.17 ॥
64. నర్దతామసురాణాం చ ధ్వనిర్మే శ్రోత్రమాగతః ।
నిరస్తస్య చ సంగ్రామే క్రోశతో నిస్స్వనో గురోః ॥ 9.18 ॥
65. అహం త్వవగతో బుద్ధ్యా చిహ్నైస్తైర్భ్రాతరం హతమ్ ।
పిధాయ చ బిలద్వారం శిలయా గిరిమాత్రయా ।
శోకార్తశ్చోదకం కృత్వా కిష్కింధామాగతస్సఖే ॥ 9.19 ॥
66. గూహమానస్య మే తత్త్వం యత్నతో మంత్రిభిశ్శ్రుతమ్ ।
తతోఽహం తైస్సమాగమ్య సమ్మతైరభిషేచితః ॥ 9.20 ॥
67. రాజ్యం ప్రశాసతస్తస్య న్యాయతో మమ రాఘవ ।
ఆజగామ రిపుం హత్వా వాలీ తమసురోత్తమమ్ ॥ 9.21 ॥
68. అభిషిక్తం తు మాం దృష్ట్వా వాలీ సంరక్తలోచనః ।
మదీయాన్ మంత్రిణో బద్ధ్వా పరుషం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 9.22 ॥
69. నిగ్రహేఽపి సమర్థస్య తం పాపం ప్రతి రాఘవ ।
న ప్రావర్తత మే బుద్ధిః భ్రాతుర్గౌరవయంత్రితా ॥ 9.23 ॥

70. హత్వా శత్రుం స మే భ్రాతా ప్రవివేశ పురం తదా ।
మానయంస్తం మహాత్మానం యథావచ్ఛాభ్యవాదయమ్ ॥ 9.24 ॥
71. ఉక్తాశ్చ నాశిషస్తేన సంతుష్టేనాంతరాత్మనా ॥ 9.25 ॥
72. నత్వా పాదావహం తస్య ముకుటేనాస్పృశం ప్రభో ।
అపి వాలీ మమ క్రోధాత్ న ప్రసాదం చకార సః ॥9.26॥ (2 సార్లు)
- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే నవమస్సర్గః**

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే దశమస్సర్గః

- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥
73. తతః క్రోధసమావిష్టం సంరబ్ధం తముపాగతమ్ ।
అహం ప్రసాదయాంచక్రే భ్రాతరం ప్రియకామ్యయా ॥10.1॥(2 సార్లు)
74. దిష్ట్వాఽసి కుశలీ ప్రాప్తః నిహతశ్చ త్వయా రిపుః ।
అనాథస్య హి మే నాథః త్వమేకోఽనాథనందనః ॥ 10.2 ॥
75. ఇదం బహుశలాకం తే పూర్ణచంద్రమివోదితమ్ ।
ఛత్రం సవాలవ్యజనం ప్రతీచ్ఛస్వ మయోద్యతమ్ ॥ 10.3 ॥
76. అర్తశ్చాథ బిలద్వారి స్థితస్సంవత్సరం నృప ।
దృష్ట్వాఽహం శోణితం ద్వారి బిలాచ్ఛాపి సముత్థితమ్ ॥ 10.4 ॥
77. శోక సంవిగ్నహృదయః భృశం వ్యాకులితేంద్రియః ।
అపిధాయ బిలద్వారం శైలశృంగేణ తత్తథా ।
తస్మాద్దేశాదపాక్రమ్య కిష్కింధాం ప్రావిశం పునః ॥ 10.5 ॥
78. విషాదాత్త్విహ మాం దృష్ట్వా పౌరైర్మంత్రిభిరేవ చ ।
అభిషిక్తో న కామేన తన్మే త్వం క్షంతుమర్హసి ॥ 10.6 ॥

79. త్వమేవ రాజా మానార్హః సదా చాహం యథా పురమ్ ।
రాజభావనియోగోఽయం మయా త్వద్విరహాత్ప్రతః ॥ 10.7 ॥
80. సామాత్యపౌరనగరం స్థితం నిహతకంటకమ్ ।
న్యాసభూతమిదం రాజ్యం తవ నిర్యాతయామ్యహమ్ ॥ 10.8 ॥
81. మా చ రోషం కృథాస్సౌమ్య మయి శత్రునిబర్హణ ।
యాచే త్వాం శిరసా రాజన్ మయా బద్ధోఽయమంజలిః ॥ 10.9 ॥
82. బలాదస్మి సమాగమ్య మంత్రిభిః పురవాసిభిః ।
రాజభావే నియుక్తోఽహం శూన్యదేశజిగీషయా ॥ 10.10 ॥
83. స్నిగ్ధమేవం బ్రువాణం మాం స తు నిర్భర్ష్య వానరః ।
ధిక్ త్వామితి చ మాముక్త్వా బహు తత్తదువాచ హ ॥ 10.11 ॥
84. ప్రకృతీశ్చ సమానీయ మంత్రిణశ్చైవ సమ్మతాన్ ।
మామాహ సుహృదాం మధ్యే వాక్యం పరమగర్హితమ్ ॥ 10.12 ॥
85. విదితం వో యథా రాత్రౌ మాయావీ స మహాసురః ।
మాం సమాహ్వాయత క్రూరః యుద్ధకాంక్షీ సుదుర్మతిః ॥ 10.13 ॥
86. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా నిస్సృతోఽహం నృపాలయాత్ ।
అనుయాతశ్చ మాం తూర్ణమ్ అయం భ్రాతా సుదారుణః ॥ 10.14 ॥
87. స తు దృష్ట్వైవ మాం రాత్రౌ సద్వితీయం మహాబలః ।
ప్రాద్రవద్భయసంత్రస్తః వీక్ష్యావాం తమనుద్రుతౌ ॥ 10.15 ॥
88. అనుద్రుతశ్చ వేగేన ప్రవివేశ మహాబిలమ్ ॥ 10.16 ॥
89. తం ప్రవిష్టం విదిత్వా తు సుఘోరం సుమహద్భిలమ్ ।
అయముక్తోఽథ మే భ్రాతా మయా తు క్రూరదర్శనః ॥ 10.17 ॥
90. అహత్వా నాస్తి మే శక్తిః ప్రతిగంతుమితః పురీమ్ ।
బిలద్వారి ప్రతీక్ష త్వం యావదేనం నిహన్యుహమ్ ॥ 10.18 ॥
91. స్థితోఽయమితి మత్వా తు ప్రవిష్టోఽహం దురాసదమ్ ।
తం చ మే మార్గమాణస్య గతస్సంవత్సరస్తదా ॥ 10.19 ॥

92. స తు దృష్టో మయా శత్రుః అనిర్వేదాద్భయావహః ।
నిహతశ్చ మయా తత్ర సోఽసురో బంధుభి స్సహ ॥ 10.20 ॥
93. తస్యాస్యాత్తు ప్రవృత్తేన రుధిరోఘ్నణ తద్భిలమ్ ।
పూర్ణమాసీద్దురాక్రామం స్తనతస్తస్య భూతలే ॥ 10.21 ॥
94. సూదయిత్వా తు తం శత్రుం విక్రాంతం దుందుభేస్సుఖమ్ ।
నిష్క్రామన్నైవ పశ్యామి బిలస్య పిహితం ముఖమ్ ॥ 10.22 ॥
95. విక్రోశమానస్య తు మే సుగ్రీవేతి పునః పునః ।
యదా ప్రతివచో నాస్తి తతోఽహం భృశదుఃఖితః ॥ 10.23 ॥
96. పాదప్రహారైస్తు మయా బహుభిస్తద్విదారితమ్ ।
తతోఽహం తేన నిష్క్రమ్య పథా పురముపాగతః ॥ 10.24 ॥
97. అత్రానేనాస్మి సంరుద్ధః రాజ్యం ప్రార్థయతాఽఽ త్మనః ।
సుగ్రీవేణ నృశంసేన విస్మృత్య భ్రాతృసౌహృదమ్ ॥ 10.25 ॥
98. ఏవముక్త్వా తు మాం తత్ర వస్త్రేణైకేన వానరః ।
నిర్వాసయామాస తదా వాలీ విగతసాధ్వసః ॥ 10.26 ॥
99. తేనాహమపవిద్ధశ్చ హృతదారశ్చ రాఘవ ।
తద్భయాచ్చ మహీ కృత్నా క్రాంతేయం సవనార్ణవా ॥ 10.27 ॥
100. ఋష్యమూకం గిరివరం భార్యాహరణదుఃఖితః ।
ప్రవిష్టోఽస్మి దురాధర్షం వాలినః కారణాంతరే ॥ 10.28 ॥
101. ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం వైరానుకథనం మహాత్ ।
అనాగసా మయా ప్రాప్తం వ్యసనం పశ్య రాఘవ ॥ 10.29 ॥
102. వాలినస్తు భయార్తస్య సర్వలోకాభయంకర ।
కర్తుమర్హసి మే వీర ప్రసాదం తస్య నిగ్రహాత్ ॥ 10.30 ॥
103. ఏవముక్తస్తు తేజస్వీ ధర్మజ్ఞో ధర్మసంహితమ్ ।
వచనం వక్తుమారేభే సుగ్రీవం ప్రహసన్నివ ॥ 10.31 ॥
104. అమోఘాస్సూర్యసంకాశాః మమైతే నిశితాశ్వరాః ।
తస్మిన్ వాలిని దుర్భుత్తే నిపతిప్యంతి వేగితాః ॥ 10.32 ॥

105. యావత్తం నాభిపశ్యామి తవ భార్యాపహారిణమ్ ।
తావత్స జీవేత్ పాపాత్మా వాలీ చారిత్రదూషకః ॥ 10.33 ॥
106. ఆత్మానుమానాత్ పశ్యామి భగ్నం త్వాం శోకసాగరే ।
త్వామహం తారయిష్యామి కామం ప్రాప్స్యసి పుష్కలమ్ ॥ 10.34 ॥
107. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా రాఘవస్యాత్మనో హితమ్ ।
సుగ్రీవః పరమప్రీతః సుమహద్ వాక్యమబ్రవీత్ ॥10.35॥ (2 సార్లు)
- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే దశమస్కంధః**

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ఏకాదశస్కంధః

- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥
108. రామస్య వచనం శ్రుత్వా హర్షపౌరుషవర్ధనమ్ ।
సుగ్రీవః పూజయాంచక్రే రాఘవం ప్రశశంస చ ॥11.1॥ (2 సార్లు)
109. అసంశయం ప్రజ్వలితైః తీక్ష్ణైర్మర్మాతిగైశ్శరైః ।
త్వం దహేః కుపితో లోకాన్ యుగాంత ఇవ భాస్కరః ॥ 11.2 ॥
110. వాలినః పౌరుషం యత్తత్ యచ్ఛ వీర్యం ధృతిశ్చ యా ।
తన్మమైకమనాశ్రుత్వా విధత్స్వ యదనంతరమ్ ॥ 11.3 ॥
111. సముద్రాత్పశ్చిమాత్పూర్వం దక్షిణాదపి చోత్తరమ్ ।
క్రామత్యనుదితే సూర్యే వాలీ వ్యపగతక్లమః ॥ 11.4 ॥
112. అగ్రాణ్యారుహ్య శైలానాం శిఖరాణి మహాన్తపి ।
ఊర్ధ్వముత్క్షిప్య తరసా ప్రతిగృహ్ణాతి వీర్యవాన్ ॥ 11.5 ॥
113. బహవస్సారవంతశ్చ వనేషు వివిధా ద్రుమాః ।
వాలినా తరసా భగ్నాః బలం ప్రథయతాః త్మనః ॥ 11.6 ॥

114. మహిషో దుందుభిర్నామ కైలాసశిఖరప్రభః ।
బలం నాగసహస్రస్య ధారయామాస వీర్యవాన్ ॥ 11.7 ॥
115. వీర్యోత్సేకేన దుష్టాత్మా వరదానాచ్చ మోహితః ।
జగామ సుమహాకాయః సముద్రం సరితాం పతిమ్ ॥ 11.8 ॥
116. ఊర్మిమంతమతిక్రమ్య సాగరం రత్నసంచయమ్ ।
మహ్యం యుద్ధం ప్రయచ్ఛేతి తమువాచ మహార్ణవమ్ ॥ 11.9 ॥
117. తతస్సముద్రో ధర్మాత్మా సముత్థాయ మహాబలః ।
అబ్రవీద్వచనం రాజన్ అసురం కాలచోదితమ్ ॥ 11.10 ॥
118. సమర్థో నాస్మి తే దాతుం యుద్ధం యుద్ధవిశారద ।
శ్రూయతాం చాభిధాస్యామి యస్తే యుద్ధం ప్రదాస్యతి ॥ 11.11 ॥
119. శైలరాజో మహారణ్యే తపస్విశరణం పరమ్ ।
శంకరశ్వశురో నామ్నా హిమవానితి విశ్రుతః ॥ 11.12 ॥
120. గుహాప్రస్రవణోపేతః బహుకందరనిర్దరః ।
స సమర్థస్తవ ప్రీతిమ్ అతులాం కర్తుమాహవే ॥ 11.13 ॥
121. తం భీత ఇతి విజ్ఞాయ సముద్రమసురోత్తమః ।
హిమవద్వనమాగచ్ఛత్ శరశ్చాపాదివ చ్యుతః ॥ 11.14 ॥
122. తతస్తస్య గిరేః శ్వేతాః గజేంద్ర విపులాశ్శిలాః ।
చిక్షేప బహుధా భూమౌ దుందుభిర్విననాద చ ॥ 11.15 ॥
123. తతశ్వేతాంబుదాకారః సౌమ్యః ప్రీతికరాకృతిః ।
హిమవానబ్రవీద్వాక్యం స్వ ఏవ శిఖరే స్థితః ॥ 11.16 ॥
124. క్షేప్టుమర్హసి మాం న త్వం దుందుభే ధర్మవత్సల ।
రణకర్మస్వకుశలః తపస్వి శరణం హ్యహమ్ ॥ 11.17 ॥
125. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా గిరిరాజస్య ధీమతః ।
ఉవాచ దుందుభిర్వాక్యం రోషాత్ సంరక్తలోచనః ॥ 11.18 ॥

126. యది యుద్ధేఽసమర్థస్త్వం మద్భయాద్వా నిరుద్యమః ।
తమాచక్ష్వ ప్రదద్యాన్మే యోఽద్య యుద్ధం యుయుత్సతః ॥ 11.19 ॥
127. హిమవానబ్రవీద్వాక్యం శ్రుత్వా వాక్యవిశారదః ।
అనుక్తపూర్వం ధర్మాత్మా క్రోధాత్తమసురోత్తమమ్ ॥ 11.20 ॥
128. వాలీ నామ మహాప్రాజ్ఞః శక్రతుల్యపరాక్రమః ।
అధ్యాస్తే వానరశ్రీమాన్ కిష్కింధామతులప్రభామ్ ॥ 11.21 ॥
129. స సమర్థో మహాప్రాజ్ఞః తవ యుద్ధవిశారదః ।
ద్వంద్వయుద్ధం మహద్దాతుం నముచేరివ వాసవః ॥ 11.22 ॥
130. తం శీఘ్రమభిగచ్ఛ త్వం యది యుద్ధమిహేచ్ఛసి ।
స హి దుర్ధర్షణో నిత్యం శూరస్సమరకర్మణి ॥ 11.23 ॥
131. శ్రుత్వా హిమవతో వాక్యం క్రోధావిష్టస్స దుందుభిః ।
జగామ తాం పురీం తస్య కిష్కింధాం వాలినస్తదా ॥ 11.24 ॥
132. ధారయన్ మాహిషం రూపం తీక్ష్ణశృంగో భయావహః ।
ప్రావృషీవ మహామేఘః తోయపూర్ణో నభస్తలే ॥ 11.25 ॥
133. తతస్తద్ద్వారమాగమ్య కిష్కింధాయా మహాబలః ।
ననర్థ కంపయన్ భూమిం దుందుభిర్దుందుభిర్యథా ॥ 11.26 ॥
134. సమీపస్థాన్ ద్రుమాన్ భంజన్ వసుధాం దారయన్ ఖురైః ।
విషాణేనోల్లిఖన్ దర్పాత్ తద్వారం ద్విరదో యథా ॥ 11.27 ॥
135. అంతఃపురగతో వాలీ శ్రుత్వా శబ్దమమర్షణః ।
నిష్పపాత సహ స్త్రీభిః తారాభిరివ చంద్రమాః ॥ 11.28 ॥
136. మితం వ్యక్తాక్షరపదం తమువాచాథ దుందుభిమ్ ।
హరీణామీశ్వరో వాలీ సర్వేషాం వనచారిణామ్ ॥ 11.29 ॥
137. కిమర్థం నగరద్వారమ్ ఇదం రుధ్వా వినర్దసి ।
దుందుభే విదితో మేఽసి రక్ష ప్రాణాన్మహాబల ॥ 11.30 ॥
138. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా వానరేంద్రస్య ధీమతః ।
ఉవాచ దుందుభిర్వాక్యం రోషాత్ సంరక్తలోచనః ॥ 11.31 ॥

139. న త్వం స్త్రీసన్నిధౌ వీర వచనం వక్తుమర్హసి ।
మమ యుద్ధం ప్రయచ్ఛాద్య తతో జ్ఞాస్యామి తే బలమ్ ॥ 11.32 ॥
140. అథవా ధారయిష్యామి క్రోధమద్య నిశామిమామ్ ।
గృహ్యతాముదయస్వైరం కామభోగేషు వానర ॥ 11.33 ॥
141. దీయతాం సంప్రదానం చ పరిష్వజ్య చ వానరాన్ ।
సర్వశాఖామృగేంద్రస్త్వం సంసాదయ సుహృజ్జనాన్ ॥ 11.34 ॥
142. సుదృష్టాం కురు కిష్కింధాం కురుష్వాత్మసమం పురే ।
క్రీడస్వ చ సహ స్త్రీభిః అహం తే దర్పనాశనః ॥ 11.35 ॥
143. యో హి మత్తం ప్రమత్తం వా సుప్తం వా రహితం భృశమ్ ।
హన్యాత్సభ్రూణహా లోకే త్వద్విధం మదమోహితమ్ ॥ 11.36 ॥
144. స ప్రహస్యాబ్రవీన్మందం క్రోధాత్తమ సురోత్తమమ్ ।
విసృజ్య తాస్త్రియస్సర్వాః తారాప్రభృతికాస్తదా ॥ 11.37 ॥
145. మత్తోఽ యమితి మామంస్థాః యద్యభీతోఽ సి సంయుగే ।
మదోఽ యం సంప్రహారేఽ స్మిన్ వీరపానం సమర్థతామ్ ॥ 11.38 ॥
146. తమేవముక్త్వా సంక్రుద్ధః మాలాముతిప్య కాంచనీమ్ ।
పిత్రా దత్తాం మహేంద్రేణ యుద్ధాయ వ్యవతిష్ఠత ॥ 11.39 ॥
147. విషాణయోర్ఘహీత్వా తం దుందుభిం గిరిసన్నిభమ్ ।
ఆవిధ్యత తదా వాలీ వినదన్ కపికుంజరః ॥ 11.40 ॥
148. వాలీ వ్యాపాతయాంచక్రే ననర్ద చ మహాస్వనమ్ ।
శ్రోత్రాభ్యామథ రక్తం తు తస్య సుస్రావ పాత్యతః ॥ 11.41 ॥
149. తయోస్తు క్రోధసంరంభాత్ పరస్పరజయైషిణోః ।
యుద్ధం సమభవద్ధోరం దుందుభేర్వానరస్య చ ॥ 11.42 ॥
150. అయుధ్యత తదా వాలీ శక్రతుల్యపరాక్రమః ।
ముష్టిభిర్జానుభిశ్చైవ శిలాభిః పాదపైస్తథా ॥ 11.43 ॥
151. పరస్పరం ఘ్నతోస్తత్ర వానరాసురయో స్తదా ।
ఆసీదదసురో యుద్ధే శక్రసూనుర్వృవర్ధత ॥ 11.44 ॥

152. వ్యాపారవీర్యధైర్యైశ్చ పరిక్షీణం పరాక్రమైః ।
తం తు దుందుభిముత్పాట్య ధరణ్యామభ్యపాతయత్ ॥ 11.45 ॥
153. యుద్ధే ప్రాణహరే తస్మిన్ నిష్పిష్టో దుందుభిస్తదా ।
పపాత చ మహాకాయః క్షితౌ పంచత్వమాగతః ॥ 11.46 ॥
154. తం తోలయిత్వా బాహుభ్యాం గతసత్త్వమచేతనమ్ ।
చిక్షేప బలవాన్ వాలీ వేగేనైకేన యోజనమ్ ॥ 11.47 ॥
155. తస్య వేగప్రవిధస్య వక్ర్రాత్ క్షతజబిందవః ।
ప్రపేతుర్మారుతోతిప్తా మతంగస్యాశ్రమం ప్రతి ॥ 11.48 ॥
156. తాన్ దృష్ట్వా పతితాంస్తస్య మునిశ్శోణితవిప్రుషః ।
క్రుద్ధస్తత్ర మహాభాగః చింతయామాస కో న్వయమ్ ॥ 11.49 ॥
157. యేనాహం సహసా స్ఫుష్టః శోణితేన దురాత్మనా ।
కోఽయం దురాత్మా దుర్బుద్ధిః అకృతాత్మా చ బాలిశః ॥ 11.50 ॥
158. ఇత్యుక్త్వాఽథ వినిష్క్రమ్య దదర్శ మునిపుంగవః ।
మహిషం పర్వతాకారం గతాసుం పతితం భువి ॥ 11.51 ॥
159. స తు విజ్ఞాయ తపసా వానరేణ కృతం హి తత్ ।
ఉత్సర్జ మహాశాపం క్షేప్తారం వాలినం ప్రతి ॥ 11.52 ॥
160. ఇహ తేనాప్రవేష్టవ్యం ప్రవిష్టస్య వధో భవేత్ ।
వనం మత్సంశ్రయం యేన దూషితం రుధిరస్రవైః ।
సంభగ్నాః పాదపాశ్చేమే క్షిపతేహాసురీం తనుమ్ ॥ 11.53 ॥
161. సమంతాద్యోజనం పూర్ణమ్ ఆశ్రమం మామకం యది ।
ఆగమిష్యతి దుర్బుద్ధిః వ్యక్తం స న భవిష్యతి ॥ 11.54 ॥
162. యే చాపి సచివాస్తస్య సంశ్రితా మామకం వనమ్ ।
న చ తైరిహ వస్తవ్యం శ్రుత్వా యాంతు యథాసుఖమ్ ॥ 11.55 ॥
163. యది తేఽపీహ తిష్ఠంతి శపిష్యే తానపి ద్రువమ్ ।
వనేఽస్మి న్మామకే నిత్యం పుత్రవత్ పరిరక్షితే ॥ 11.56 ॥

164. పత్రాంకురవినాశాయ ఫలమూలాభవాయ చ ॥ 11.57 ॥
165. దివసశ్చాస్య మర్యాదా యం ద్రష్టా శ్వోఽస్మి వానరమ్ ।
బహువర్షసహస్రాణి స వై శైలో భవిష్యతి ॥ 11.58 ॥
166. తతస్తే వానరాశ్శ్చుత్వా గిరం మునిసమీరితామ్ ।
నిశ్చక్రముర్వనాత్తస్మాత్ తాన్ దృష్ట్వా వాలిరబ్రవీత్ ॥ 11.59 ॥
167. కిం భవంతః సమస్తాశ్చ మతంగవనవాసినః ।
మత్సమీపమనుప్రాప్తాః అపి స్వస్తి వనాకసామ్ ॥ 11.60 ॥
168. తతస్తే కారణం సర్వం తదా శాపం చ వాలినః ।
శశంసుర్వానరాస్సర్వే వాలినే హేమమాలినే ॥ 11.61 ॥
169. ఏతచ్ఛ్చుత్వా తదా వాలీ వచనం వానరేరితమ్ ।
స మహర్షిం తదాసాద్య యాచతే స్మ కృతాంజలిః ॥ 11.62 ॥
170. మహర్షిస్తమనాదృత్య ప్రవివేశాశ్రమం తదా ।
శాపధారణభీతస్తు వాలీ విహ్వలతాం గతః ॥ 11.63 ॥
171. తతశ్శాపభయాద్భీతః ఋశ్యమూకం మహాగిరిమ్ ।
ప్రవేష్టుం నేచ్ఛతి హరిః ద్రష్టుం వాఽపి నరేశ్వర ॥ 11.64 ॥
172. తస్యాప్రవేశం జ్ఞాత్వాఽహమ్ ఇదం రామ మహావనమ్ ।
విచరామి సహమాత్యః విషాదేన వివర్జితః ॥ 11.65 ॥
173. ఏషోఽస్థి నిచయస్తస్య దుందుభేస్సంప్రకాశతే ।
వీర్యోత్సేకాన్నిరస్తస్య గిరి కూటోపమో మహాన్ ॥ 11.66 ॥
174. ఇమే చ విపులాస్సాలాః సప్తశాఖావలంబినః ।
యత్రైకం ఘటతే వాలీ నిష్పత్రయితుమోజసా ॥ 11.67 ॥
175. ఏతదస్యాసమం వీర్యం మయా రామ ప్రకీర్తితమ్ ।
కథం తం వాలినం హంతుం సమరే శక్యసే నృప ॥ 11.68 ॥
176. తథా బ్రువాణం సుగ్రీవం ప్రహసన్ లక్ష్మణోఽబ్రవీత్ ।
కస్మిన్ కర్మణి నిర్వుత్తే శ్రద్ధధ్యా వాలినో వధమ్ ॥ 11.69 ॥

177. తమువాచాథ సుగ్రీవః సప్తసాలానిమాన్పురా ।
 ఏవమేకైకశో వాలీ వివ్యాధాథ స చాసకృత్ ॥ 11.70 ॥
178. రామోఽపి దారయేదేషాం బాణేనైకేన చేద్రుమమ్ ।
 వాలినం నిహతం మన్యే దృష్ట్వా రామస్య విక్రమమ్ ॥ 11.71 ॥
179. హతస్య మహిషస్యాస్థి పాదేనైకేన లక్ష్మణ ।
 ఉద్యమ్యాథ ప్రక్షిపేచ్ఛేత్ తరసా ద్వే ధనుశ్శతే ॥ 11.72 ॥
180. ఏవముక్త్వా తు సుగ్రీవః రామం రక్తాంతలోచనమ్ ।
 ధ్యాత్వా ముహూర్తం కాకుత్స్థం పునరేవ వచోఽబ్రవీత్ ॥ 11.73 ॥
181. శూరశ్చ శూరఘాతీ చ ప్రఖ్యాతబలపౌరుషః ।
 బలవాన్ వానరో వాలీ సంయుగేష్వపరాజితః ॥ 11.74 ॥
182. దృశ్యంతే చాస్య కర్మాణి దుష్కరాణి సురైరపి ।
 యాని సంచింత్య భీతోఽహమ్ ఋశ్యమూకం సమాశ్రితః ॥ 11.75 ॥
183. తమజయ్యమధృప్యం చ వానరేంద్రమమర్షణమ్ ।
 విచింతయన్న ముంచామి ఋష్యమూకమహం త్విమమ్ ॥ 11.76 ॥
184. ఉద్విగ్నశృంకితశ్చాపి విచరామి మహావనే ।
 అనురక్తైస్సహామాత్యైః హనుమత్ప్రముఖైర్షరైః ॥ 11.77 ॥
185. ఉపలబ్ధం చ మే శ్లాఘ్యం సన్మిత్రం మిత్రవత్సల ।
 త్వామహం పురుషవ్యాఘ్రు హిమవంతమివాశ్రితః ॥ 11.78 ॥
186. కిం తు తస్య బలజ్ఞోఽహం దుర్భాతుర్బలశాలినః ।
 అప్రత్యక్షం తు మే వీర్యం సమరే తవ రాఘవ ॥ 11.79 ॥
187. న ఖల్వహం త్వాం తులయే నావమన్యే న భీషయే ।
 కర్మభీస్తస్య భీమైస్తు కాతర్యం జనితం మమ ॥ 11.80 ॥
188. కామం రాఘవ తే వాణీ ప్రమాణం ధైర్యమాకృతిః ।
 సూచయంతి పరం తేజః భస్మచ్ఛన్నమివానలమ్ ॥ 11.81 ॥

189. స్నిగ్ధానాం ప్రీతియుక్తానాం సుహృదాం సుహృదం ప్రతి ।
 కాతరం హృదయం రామ ప్రత్యయం నాధిగచ్ఛతి ॥
 యది బాణేన భేత్తా త్వం సాలాన్ సప్తాద్య రాఘవ ।
 వాలినం సమరే హస్తుం సమర్థస్స్వాత్తతో భవాన్ ॥
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సుగ్రీవస్య మహాత్మనః ।
 స్మితపూర్వమథో రామః ప్రత్యువాచ హరిం ప్రభుః ॥ 11.82 ॥
190. యది న ప్రత్యయోఽస్మాసు విక్రమే తవ వానర ।
 ప్రత్యయం సమరే శ్లాఘ్యమ్ అహముత్పాదయామి తే ॥ 11.83 ॥
191. ఏవముక్త్వా తు సుగ్రీవం సాంత్వం లక్ష్మణపూర్వజః ।
 రాఘవో దుందుభేః కాయం పాదాంగుష్ఠేన లీలయా ।
 తోలయిత్వా మహాబాహుః చిక్షేప దశయోజనమ్ ॥ 11.84 ॥
192. అసురస్య తనుం శుష్కం పాదాంగుష్ఠేన వీర్యవాన్ ।
 క్షిప్తం దృష్ట్వా తతః కాయం సుగ్రీవః పునరబ్రవీత్ ॥ 11.85 ॥
193. లక్ష్మణస్యాగ్రతో రామమిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 11.86 ॥
194. ఆర్ద్రస్సమాంసః ప్రత్యగ్రః క్షిప్తః కాయః పురా సఖే ।
 లఘుస్సంప్రతి నిర్మాంసః తృణభూతశ్చ రాఘవ ॥ 11.87 ॥
195. పరిశ్రాంతేన మత్తేన భ్రాత్రా మే వాలినా తదా ।
 క్షిప్తమేవం ప్రహర్షేణ భవతా రఘునందన ।
 నాత్ర శక్యం బలం జ్ఞాతుం తవ వా తస్య వాఽధికమ్ ॥ 11.88 ॥
196. ఆర్ద్రం శుష్కమితి హ్యేతత్ సుమహద్రాఘవాంతరమ్ ।
 స ఏవ సంశయస్తాత తవ తస్య చ యద్భలే ॥ 11.89 ॥
197. సాలమేకం వినిర్భిద్య భవేద్వ్యక్తిర్బలాబలే ॥ 11.90 ॥
198. కృత్వేదం కార్ముకం సజ్యం హస్తిహస్తమివాతతమ్ ।
 ఆకర్ణపూర్ణమాయమ్య విస్ఫుజస్వ మహాశరమ్ ॥ 11.91 ॥

199. ఇమం హి సాలం సహిత స్త్వయా శరః

న సంశయోఽత్రాస్తి విదారయిష్యతి ।

అలం విమర్శేన మమ ప్రియం ధ్రువం

కురుష్య రాజాత్మజ శాపితో మయా ॥ 11.92 ॥

200. యథా హి తేజస్సు వరస్సదా రవి

యథా హి శైలో హిమవాన్ మహాద్రిషు ।

యథా చతుష్పాత్సు చ కేసరీ వరః

తథా నరాణామసి విక్రమే వరః ॥ 11.93 ॥ (2 సార్లు)

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।

మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ఏకాదశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ద్వాదశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।

మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

201. ఏతచ్చ వచనం శ్రుత్వా సుగ్రీవేణ సుభాషితమ్ ।

ప్రత్యయార్థం మహాతేజాః రామో జగ్రాహ కార్ముకమ్ ॥ 12.1 ॥ (2 సార్లు)

202. స గృహీత్వా ధనుర్ఘోరం శరమేకం చ మానదః ।

సాలముద్దిశ్య చిక్షేప జ్యాస్వనైః పూరయన్ దిశః ॥ 12.2 ॥

203. స విసృష్టో బలవతా బాణస్వర్ణపరిష్కృతః ।

భిత్వా సాలాన్ గిరిప్రస్థే సప్త భూమిం వివేశ హ ॥ 12.3 ॥

204. ప్రవిష్టశ్చ ముహూర్తేన ధరాం భిత్వా మహాజవః ।

నిష్పత్య చ పునస్తూర్ణం స్వతూణీం ప్రవివేశ హ ॥ 12.4 ॥

205. తాన్ దృష్ట్వా సప్తనిర్భిన్నాన్ సాలాన్ వానరపుంగవః ।

రామస్య శరవేగేన విస్మయం పరమం గతః ॥ 12.5 ॥

206. స మూర్ఖా న్యపతద్భూమౌ ప్రలంబీకృతభూషణః ।
సుగ్రీవః పరమప్రీతః రాఘవాయ కృతాంజలిః ॥ 12.6 ॥
207. ఇదం చోవాచ ధర్మజ్ఞం కర్మణా తేన హర్షితః ।
రామం సర్వాస్త్రవిదుషాం శ్రేష్ఠం శూరమవస్థితమ్ ॥ 12.7 ॥
208. సేంద్రానపి సురాన్ సర్వాన్ త్వం బాణైః పురుషర్షభ ।
సమర్థస్సమరే హస్తుం కిం పునర్వాళినం ప్రభో ॥ 12.8 ॥
209. యేన సప్త మహాసాలాః గిరిర్భూమిశ్చ దారితాః ।
బాణేనైకేన కాకుత్స్థ స్థాతా తే కో రణాగ్రతః ॥ 12.9 ॥
210. అద్య మే విగతశ్శౌకః ప్రీతిరద్య పరా మమ ।
సుహృదం త్వాం సమాసాద్య మహేంద్రవరుణోపమమ్ ॥ 12.10 ॥
211. తమద్వైవ ప్రియార్థం మే వైరిణం భ్రాతృరూపిణమ్ ।
వాలినం జహి కాకుత్స్థ మయా బద్ధోఽయమంజలిః ॥ 12.11 ॥
212. తతో రామః పరిష్వజ్య సుగ్రీవం ప్రియదర్శనమ్ ।
ప్రత్యువాచ మహాప్రాజ్ఞః లక్ష్మణానుమతం వచః ॥ 12.12 ॥
213. అస్మాద్గచ్ఛేమ కిష్కిన్ధాం క్షిప్రం గచ్ఛ త్వమగ్రతః ।
గత్వా చాహ్వాయ సుగ్రీవ వాలినం భ్రాతృగంధినమ్ ॥ 12.13 ॥
214. సర్వే తే త్వరితం గత్వా కిష్కిన్ధాం వాలినః పురీమ్ ।
వృక్షైరాత్మానమావృత్య వృతిష్ఠన్గహనే వనే ॥ 12.14 ॥
215. సుగ్రీవో వ్యనదద్భోరం వాలినో హ్వనకారణాత్ ।
గాఢం పరిహితో వేగాత్ నాదైర్భిందన్నివాంబరమ్ ॥ 12.15 ॥
216. తం శ్రుత్వా నినదం భ్రాతుః క్రుద్ధో వాలీ మహాబలః ।
నిశ్చక్రామ సుసంరబ్ధః భాస్కరోఽస్తతటాదివ ॥ 12.16 ॥
217. తతస్సుతుములం యుద్ధం వాలిసుగ్రీవయోరభూత్ ।
గగనే గ్రహయోర్ఘోరం బుధాంగారకయోరివ ॥ 12.17 ॥
218. తలైరశనికల్పైశ్చ వజ్రకల్పైశ్చ ముష్టిభిః ।
జఘ్నుతుస్సమరేఽన్యోన్యం భ్రాతౌ క్రోధమూర్ఛితౌ ॥ 12.18 ॥

219. తతో రామో ధనుష్పాణిః తావుభౌ సముదీక్ష్య తు ।
అన్యోన్యసదృశౌ వీరో ఉభౌ దేవావివాశ్విన్ ॥ 12.19 ॥
220. యన్నావగచ్ఛత్ సుగ్రీవం వాలినం వాఽపి రాఘవః ।
తతో న కృతవాన్ బుద్ధిం మోక్తుమంతకరం శరమ్ ॥ 12.20 ॥
221. ఏతస్మిన్నంతరే భగ్నుః సుగ్రీవస్తేన వాలినా ।
అపశ్యన్ రాఘవం నాథమ్ ఋశ్యమూకం ప్రదుద్రువే ॥ 12.21 ॥
222. క్లాంతో రుధిరసిక్తాంగః ప్రహరైర్జరీకృతః ।
వాలినాఽభిద్రుతః క్రోధాత్ ప్రవివేశ మహావనమ్ ॥ 12.22 ॥
223. తం ప్రవిష్టం వనం దృష్ట్వా వాలీ శాపభయార్ధితః ।
ముక్తో హ్యసి త్వమిత్యక్వా సన్నివృత్తో మహాద్యుతిః ॥ 12.23 ॥
224. నివృత్తస్వపురీం ప్రాప క్రోధావిష్టో మహాబలః ।
రాఘవోఽపి సహ భ్రాత్రా సహ చైవ హనూమతా ।
తదేవ వనమాగచ్ఛత్ సుగ్రీవో యత్ర వానరః ॥ 12.24 ॥
225. తం సమీక్ష్యాగతం రామం సుగ్రీవస్సహలక్ష్మణమ్ ।
హ్రీమాన్ దీనమువాచేదం వసుధామవలోకయన్ ॥ 12.25 ॥
226. ఆహ్వాయస్వేతి మాముక్త్వా దర్శయిత్వా చ విక్రమమ్ ।
వైరిణా ఘాతయిత్వా చ కిమిదానీం త్వయా కృతమ్ ॥ 12.26 ॥
227. తామేవ వేళాం వక్తవ్యం త్వయా రాఘవ తత్త్వతః ।
వాలినం న నిహన్మీతి తతో నాహమితో వ్రజే ॥ 12.27 ॥
228. తస్య చైవం బ్రువాణస్య సుగ్రీవస్య మహాత్మనః ।
కరుణం దీనయా వాచా రాఘవః పునరబ్రవీత్ ॥ 12.28 ॥
229. సుగ్రీవ శ్రూయతాం తాత క్రోధశ్చ వ్యపనీయతామ్ ।
కారణం యేన బాణోఽయం న మయా స విసర్జితః ॥ 12.29 ॥
230. అలంకారేణ వేషేణ ప్రమాణేన గతేన చ ।
త్వం చ సుగ్రీవ వాలీ చ సదృశౌ స్థః పరస్పరమ్ ॥ 12.30 ॥

231. స్వరేణ వర్చసా చైవ ప్రేక్షితేన చ వానర ।
విక్రమేణ చ వాక్యైశ్చ వ్యక్తిం వా నోపలక్షయే ।
తతోఽహం రూపసాదృశ్యాత్ మోహితో వానరోత్తమ ॥ 12.31 ॥
232. నోత్పజామి మహావేగం శరం శత్రునిబర్హణమ్ ।
జీవితాంతకరం ఘోరం సాదృశ్యాత్తు విశంకితః ॥ 12.32 ॥
233. మూలఘాతో న నౌ స్యాద్ధి ద్వయోరపి కృతో మయా ॥ 12.33 ॥
234. త్వయి వీరే విపన్నే హి అజ్ఞానాల్లాఘవాన్మయా ।
మౌఢ్యం చ మమ బాల్యం చ ఖ్యాపితం స్యాద్ధరీశ్వర ॥ 12.34 ॥
235. దత్తాభయవధో నామ పాతకం మహదుచ్యతే ॥ 12.35 ॥
236. అహం చ లక్ష్మణశ్చైవ సీతా చ వరవర్ణినీ ।
త్వదధీనా వయం సర్వే వనేఽస్మిన్ శరణం భవాన్ ॥ 12.36 ॥
237. తస్మాద్యుద్భ్యస్వ భూయస్త్వం మా మా శంకీశ్చ వానర ।
ఏతన్ముహూర్తే సుగ్రీవ పశ్య వాలినమాహవే ।
నిరస్తమిషుణైకేన వేష్టమానం మహీతలే ॥ 12.37 ॥
238. అభిజ్ఞానం కురుష్వ త్వమ్ ఆత్మనో వానరేశ్వర ।
యేన త్వామభిజానీయాం ద్వంద్వయుద్ధముపాగతమ్ ॥ 12.38 ॥
239. గజపుష్పీమిమాం పుల్లామ్ ఉత్పాట్య శుభలక్షణామ్ ।
కురు లక్ష్మణ కంఠేఽస్య సుగ్రీవస్య మహాత్మనః ॥ 12.39 ॥
240. తతో గిరితటే జాతామ్ ఉత్పాట్య కుసుమాకులామ్ ।
లక్ష్మణో గజపుష్పీం తాం తస్య కంఠే వ్యసర్జయత్ ॥ 12.40 ॥
241. స తయా శుశుభే శ్రీమాన్ లతయా కంఠసక్తయా ।
విపరీత ఇవాకాశే సూర్యో నక్షత్రమాలయా ॥ 12.41 ॥
242. మాలయేవ బలాకానాం ససంధ్య ఇవ తోయదః ।
విభ్రాజమానో వపుషౌ రామవాక్యసమాహితః ।
జగామ సహ రామేణ కిష్కింధాం వాలిపాలితామ్ ॥12.42॥(2 సార్లు)

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ద్వాదశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే త్రయోదశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

243. ఋశ్యమూకాత్స ధర్మాత్మా కిష్కిన్ధాం లక్ష్మణాగ్రజః ।
జగామ సహసుగ్రీవః వాలివిక్రమపాలితామ్ ॥ 13.1 ॥ (2 సార్లు)
244. సముద్యమ్య మహచ్ఛాపం రామః కాంచనభూషితమ్ ।
శరాంశ్చాదిత్యసంకాశాన్ గృహీత్వా రణసాధకాన్ ॥ 13.2 ॥
245. అగ్రతస్తు యయా తస్య రాఘవస్య మహాత్మనః ।
సుగ్రీవస్సంహతగ్రీవః లక్ష్మణశ్చ మహాబలః ॥ 13.3 ॥
246. పృష్ఠతో హనుమాన్ వీరః నలో నీలశ్చ వానరః ।
తారశ్చైవ మహాతేజాః హరియూధపయూధపః ॥ 13.4 ॥
247. తే వీక్షమాణా వృక్షాంశ్చ పుష్పభారావలంబినః ।
ప్రసన్నాంబువహాశ్చైవ సరితస్సాగరంగమాః ॥ 13.5 ॥
248. కందరాణి చ శైలాంశ్చ నిర్దరాణి గుహాస్తథా ।
శిఖరాణి చ ముఖ్యాని దరీశ్చ ప్రియదర్శనాః ॥ 13.6 ॥
249. వైడూర్యవిమలైః పరైః పద్మైశ్చాకోశకుడ్యులైః ।
శోభితాన్ సజలాన్మార్గే తటాకాంశ్చ వ్యలోకయన్ ॥ 13.7 ॥
250. కారండైస్సారసైర్హంసైః వంజులైర్జలకుక్కుటైః ।
చక్రవాకైస్తథా చాన్వైః శకునైరుపనాదితాన్ ॥ 13.8 ॥
251. మృదుశష్పాంకురాహారాన్ నిర్భయాన్ వనగోచరాన్ ।
చరతస్సర్వతోఽపశ్యన్ స్థలీషు హరిణాన్ స్థితాన్ ॥ 13.9 ॥

252. తటాకవైరిణశ్చాపి శుక్లదంతవిభూషితాన్ ।
ఘోరానేకచరాన్ వన్యాన్ ద్విరదాన్ కూలఘాతినః ॥ 13.10 ॥
253. మత్తాన్ గిరితటోత్పష్టాన్ పర్వతానివ జంగమాన్ ।
వారణాన్వారిదప్రఖ్యాన్ మహీరేణుసముక్షితాన్ ॥ 13.11॥
254. వనే వనచారాంశ్చన్యాన్ భేచరాంశ్చ విహంగమాన్ ।
పశ్యంతస్త్వరితా జగ్ముః సుగ్రీవవశవర్తినః ॥ 13.12 ॥
255. తేషాం తు గచ్ఛతాం తత్ర త్వరితం రఘునందనః ।
ద్రుమషండం వనం దృష్ట్వా రామః సుగ్రీవమబ్రవీత్ ॥ 13.13 ॥
256. ఏష మేఘ ఇవాకాశే వృక్షషండః ప్రకాశతే ।
మేఘసంఘాతవిపులః పర్యంతకదలీవృతః ॥ 13.14 ॥
257. కిమేతద్ జ్ఞాతుమిచ్ఛామి సఖే కౌతూహలం హి మే ।
కౌతూహలాపనయనం కర్తుమిచ్ఛామ్యహం త్వయా ॥ 13.15 ॥
258. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా రాఘవస్య మహాత్మనః ।
గచ్ఛన్నేవాచచక్షేఽథ సుగ్రీవస్తన్మహద్వనమ్ ॥ 13.16 ॥
259. ఏతద్రాఘవ విస్తీర్ణమ్ ఆశ్రమం శ్రమనాశనమ్ ।
ఉద్యానవనసంపన్నం స్వాదుమూలఫలోదకమ్ ॥ 13.17 ॥
260. అత్ర సప్తజనా నామ మునయస్సంశితవ్రతాః ।
సప్తైవాసన్నధశ్శీర్షాః నియతం జలశాయినః ॥ 13.18 ॥
261. సప్తరాత్ర కృతాహారాః వాయునా వనవాసినః ।
దివం వర్షశతైర్యాతాః సప్తభిస్సకలేబరాః ॥ 13.19 ॥
262. తేషా మేవం ప్రభావానాం ద్రుమప్రాకారసంవృతమ్ ।
ఆశ్రమం సుదురాధర్షమ్ అపి సేంద్రైస్సురాసురైః ॥ 13.20 ॥
263. పక్షిణో వర్షయంత్యేతత్ తథాఽన్యే వనచారిణః ।
విశంతి మోహాద్యే తత్ర నివర్తంతే న తే పునః ॥ 13.21 ॥
264. విభూషణరవాస్తత్ర శ్రూయంతే సకలాక్షరాః ।
తూర్యగీతస్వనాశ్చాత్ర గంధో దివ్యశ్చ రాఘవ ॥ 13.22 ॥

265. త్రేతాగ్నయోఽపి దీప్యంతే ధూమో హ్యత్ర ప్రకాశతే ।
వేష్టయన్నివ వృక్షాగ్రాన్ కపోతాంగారుణో ఘనః ॥ 13.23 ॥
266. ఏతే వృక్షాః ప్రకాశంతే ధూమసంసక్తమస్తకాః ।
మేఘజాలప్రతిచ్ఛన్నాః వైడూర్యగిరయో యథా ॥ 13.24 ॥
267. కురు ప్రణామం ధర్మాత్మన్ తాన్ సముద్దిశ్య రాఘవ ।
లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా ప్రయతః సంయతాంజలిః ॥ 13.25 ॥
268. ప్రణమన్తి హి యే తేషాం మునీనాం భావితాత్మనామ్ ।
న తేషామశుభం కించిత్ శరీరే రామ దృశ్యతే ॥ 13.26 ॥
269. తతో రామస్సహ భ్రాత్రా లక్ష్మణేన కృతాంజలిః ।
సముద్దిశ్య మహాత్మానః తాన్మషీనభ్యవాదయత్ ॥ 13.27 ॥
270. అభివాద్య తు ధర్మాత్మా రామో భ్రాతా చ లక్ష్మణః ।
సుగ్రీవో వానరాశ్చైవ జగ్ముస్సంహృష్టమానసాః ॥ 13.28 ॥
271. తే గత్వా దూరమధ్వానం తస్మాత్ సప్తజనాశ్రమాత్ ।
దదృశుస్తాం దురాధర్షాం కిష్కింధాం వాలిపాలితామ్ ॥ 13.29 ॥
272. తతస్తు రామానుజరామవానరాః
ప్రగృహ్య శస్త్రాణ్యుదితాగ్ర్య తేజసః ।
పురీం సురేశాత్మజవీర్యపాలితాం
వధాయ శత్రోః పునరాగతాస్సహ ॥ 13.30 ॥ (2 సార్లు)
- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే త్రయోదశస్సర్గః

అథ చతుర్దశస్సర్గః

సర్వే తే త్వరితం గత్వా కిష్కింధాం వాలిపాలితామ్ ।
వృక్షైరాత్మానమావృత్య వృతిష్ఠన్ గహనే వనే ॥ 14.1 ॥

శ్రీ రామస్తుతి:

ఆపదానుపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతి:

బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా ।
అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ ॥

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

అథ క్షీప్రాపార్శనో

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

